

Sygn. akt I ACa 1236/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Obrębski

Sędziowie: SA Marzanna Góral

SO (del.) Maria Dudziuk (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. O.

przeciwko K. R.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 kwietnia 2013 r. sygn. akt XXIV C 9/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od J. O. na rzecz K. R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 1236/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 grudnia 2012 r., złożonym przeciwko K. R. powódka J. O. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa z dnia 05 stycznia 2011 r., w sprawie sygn. akt. II Ns 771/09 oraz postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa z dnia 08 lutego 2011 r. sygn. akt. II Ns 771/09. W uzasadnieniu wywiedzonego powództwa powódka wskazała, iż opiera swoje roszczenia na podstawie art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. i przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności oraz powołuje się na oświadczenie dotyczące tych zdarzeń i przeciwko tytułowi wykonawczemu podnosi zarzuty nie wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co miało istotny wpływ na treść czynności nadania klauzuli wykonalności. Powódka przytoczyła szereg zdarzeń, będących podstawą uzasadnienia wywiedzonego powództwa oraz podniosła, iż postępowanie egzekucyjne powinno ulec zawieszeniu albowiem zaistniały okoliczności, na podstawie których obowiązek stwierdzony tytułem wykonawczym jest kwestionowany i postępowanie nie może być dalej prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego.

Na rozprawie w dniu 27 marca 2013 r. pełnomocnik pozwanej wniosł o oddalenie powództwa, z uwagi na brak podstaw z art. 840 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy orzekając jak wyżej ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 05 stycznia 2011 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie II Wydział Cywilny wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt II Ns 771/09, w którym: w pkt. I ustalił, że majątek wspólny byłych małżonków L. R. i A. O. stanowi: wkład mieszkaniowy związany z lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy Al. (...) w W. o wartości 186.906 zł; w pkt. II dokonał podziału majątku wspólnego opisanego w pkt. 1 w ten sposób, że: a) składnik opisany w tym punkcie przyznał na wyłączną własność uczestniczce J. O., b) zasądził od J. O. na rzecz wnioskodawczyni K. R. tytułem spłaty kwotę 93.453 zł płatną z chwilą uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, w pkt. 3 ustalił, że wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

W dniu 08 lutego 2011 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie II Wydział Cywilny wydał postanowienie w sprawie sygn. akt II Ns 771/09 o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu – w/w postanowieniu Sądu z dnia 05 stycznia 2011r., co do punktu II lit. b. w oparciu o art. 777 § 1 pkt.1 k.p.c.

(postanowienia k. 9, 10)

Okoliczności ustalone w stanie faktycznym nie były kwestionowane przez strony i wystarczyły do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe strony powodowej, gdyż ustalanie tych okoliczności nie było potrzebne do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, iż powództwo w sprawie niniejszej nie zasługuje na uwzględnienie i wskazał, że zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;
- 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

J. O. w sprawie niniejszej dochodziła pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z dnia 05 stycznia 2011 r. , któremu została w części nadana klauzula wykonalności postanowieniem z dnia 08 lutego 2011 r. Powódka jako podstawę swojego roszczenia wskazała art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 776 k.p.c. tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny po nadaniu mu przez Sąd klauzuli wykonalności. Artykuł 777 § 1 pkt. 1 k.p.c. stanowi zaś, że tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem. Postanowienie Sądu Rejonowego dla

Warszawy Mokotowa z dnia 05 stycznia 2011 roku, sygn. akt. II Ns 771/09 stało się prawomocne z dniem 27 stycznia 2011 r., w związku z czym w/w Sąd wydał w dniu 08 lutego 2011 r. postanowienie o nadaniu mu klauzuli wykonalności.

Dłużnik - stosownie do art. 840 § 1 pkt 1 - może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Cel, jakim jest z reguły trwale uniemożliwienie przeprowadzenia w całości lub w części egzekucji ze wskazanego przez powoda tytułu egzekucyjnego, może być osiągnięty wówczas, gdy dłużnik wykaże nieistnienie zdarzenia, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności. Zaprzeczenie zdarzeniom, na których zostało oparte wydanie klauzuli wykonalności, może obejmować takie okoliczności, które wskazują, że określony tytuł nie powinien być opatrzony klauzulą wykonalności, jako niepodlegający wykonaniu lub niespełniający warunków przepisanych prawem egzekucyjnym.

Zdarzeniem, na którym oparto klauzulę wykonalności, jest tytuł egzekucyjny. Należy jednakże odróżniać sytuacje, gdy tytuł egzekucyjny korzysta z powagi rzeczy osądzonej (orzeczenie sądu oraz orzeczenia zrównane z nim skutkami.) oraz gdy tytuł ten takiej cechy nie posiada. Brzmienie art. 840 § 1 pkt 1 sankcjonuje utrwalone poglądy doktryny i orzecznictwa. Powództwo opozycyjne, oparte na omawianej podstawie, jest dopuszczalne, o ile nie zachodzą przeszkody w postaci niedopuszczalności drogi sądowej, powagi rzeczy osądzonej lub zawisłości sporu. Dłużnik nie może w drodze tego powództwa zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny, ale może przeczyć treści innych tytułów egzekucyjnych, których nie chroni prawomocność materialna (res iudicata) czy zawisłość sporu (lis pendens), m.in.: ugoda sądowa, ugoda zawarta przed sądem polubownym, akt notarialny, bankowy tytuł egzekucyjny (postanowienie SN z dnia 27 listopada 2003 r., III CZP 78/03, Prok. i Pr. 2004, nr 6, poz. 36).

W przedmiotowej sprawie powódka wnosi o pozbawienie tytułu wykonalności prawomocnego orzeczenia Sądu, co w świetle przytoczonych wyżej argumentów wskazuje, iż roszczenie takie jest bezzasadne, gdyż badanie w trybie art. 840 k.p.c. sprawy prawomocnie zakończonej nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania tej sprawy. Sąd w tym postępowaniu nie może badać słuszności wyroku sądowego w chwili jego wydania. Godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej. Utrwalone i jednomyślne jest stanowisko nauki i orzecznictwa co do niedopuszczalności powoływania w powództwie przeciwegzekucyjnym zarzutów stojących na przeszkodzie prawu wierzyciela. Wynika to głównie z rozgraniczenia postępowania egzekucyjnego i rozpoznawczego. Potwierdził to Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 1972 r., II PR 372/72 (OSP 1973, z. 11, poz. 222), wskazując, że powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia na podstawie przepisu art. 840 k.p.c.

Zarzuty podniesione przez powódkę zmierzają do podważenia prawomocnego orzeczenia jakim jest postanowienie z dnia 5 stycznia 2011r., zarzuty te powinny być podniesione w toku tamtego postępowania. Jednocześnie podniesione przez powódkę okoliczności nie stanowią żadnej z podstaw wskazanych w art. 840 k.p.c., mogących doprowadzić do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego

W tej sytuacji powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności skierowane przeciwko pozwanej K. R. należało oddalić.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi stronę przegrywającą sprawę zgodnie z dyspozycją zawartą w tym przepisie. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) .

Apelację od wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości zarzucając mu:

1/ nie wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy związanych w szczególności z zamieszkiwaniem zmarłego A. O. w budynku podlegającym rozbiórce, separacji A. O. z ówczesną żoną L. O. z domu Z.,

2/ nieważność postępowania przez pozbawienie strony powodowej obrony swych praw .

Podnosząc powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o :

1/ zmianę w całości zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa z dnia 5 stycznia 2011 r. w sprawie sygn. akt. II Ns 771/09 oraz postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa z dnia 8 lutego 2011 r. sygn. akt. II Ns 771/09 ,

2/ uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie ,

3/ zwolnienie strony powodowej od kosztów postępowania w całości w tym od kosztów postępowania apelacyjnego albowiem strona powodowa z uwagi na swój stan , źródła dochodów i zajęcie komornicze z wniosku pozwanej , nie jest w stanie bez uszczerbku dla siebie ponieść kosztów sądowych w sprawie,

4/ zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie a podniesione w niej zarzuty nie mogą skutkować zmianą bądź uchyleniem zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne zarówno dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak również prawną ocenę tych ustaleń wskazane w pisemnych motywach orzeczenia.

Ustosunkowując się do zarzutów apelacji wskazać należy, iż pozbawiony podstaw jest zarzut nieważności postępowania wobec pozbawienia skarżącej prawa do obrony z tego względu, iż nie została ona w sposób prawidłowy powiadomiona o terminie ostatniej rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku.

Zarzut ten oparty jest na twierdzeniu, że pismem z dnia 22 marca 2013r. Sąd został zawiadomiony o fakcie rozwiązania stosunku pełnomocnictwa między powódką a adwokatem A. A. reprezentującym do tego momentu skarżącą. W tych okolicznościach w ocenie apelującej brak było podstaw do przyjęcia, iż została ona w sposób prawidłowy zawiadomiona o terminie rozprawy 27 marca 2013r., na której nie stawiała się osobiście.

Zgodnie z art. 379 pkt. 5 kpc nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. W okolicznościach sprawy niniejszej powódka upatruje tego rodzaju uchybienia w fakcie, iż nie została ona w sposób prawidłowy zawiadomiona o terminie rozprawy, w konsekwencji czego nie mogła w niej uczestniczyć i podjąć stosownej obrony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób przyjąć, że apelująca nie została zawiadomiona o terminie w sposób prawidłowy skoro w dacie dokonania takiego zawiadomienia tj. na rozprawie w dniu 11 lutego 2013r. ustanowiony przez nią pełnomocnik został skutecznie o nim zawiadomiony. W tym dniu pełnomocnik reprezentował powódkę i wszelkie zawiadomienia Sąd miał obowiązek kierować do prawidłowo ustanowionego pełnomocnika (art. 133 par. 3 kpc).

Niezależnie od powyższej okoliczności wskazać należy, iż zgodnie z art. 94 par.2 kpc każdy pełnomocnik powinien, mimo wypowiedzenia pełnomocnictwa, działać za mocodawcę jeszcze przez dwa tygodnie, chyba że mocodawca zwolni go od tego obowiązku. Z pisma z dnia 22 marca 2013r. nie wynika okoliczność zwolnienia pełnomocnika z tego obowiązku, a zatem Sąd Okręgowy przeprowadzając rozprawę w dniu 27 marca 2013r. miał prawo zakładać, iż jest to czas, w którym strona nadal reprezentowana jest przez pełnomocnika. Co jednak pozostaje bez znaczenia dla uznania, iż zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że powódka (jej pełnomocnik) został o terminie prawidłowo zawiadomiony.

Już na marginesie wskazanej wyżej oceny dodać również należy, iż nawet gdyby faktycznie powódka nie została zawiadomiona o terminie rozprawy, by uznać, iż doprowadziło to do pozbawienia jej prawa do obrony konieczne byłoby przytoczenie okoliczności, wniosków bądź dowodów, których w następstwie nie zawiadomienia o terminie nie mogła powołać. W uzasadnieniu apelacji skarżąca nie przytacza żadnych nowych faktów, czy też zarzutów, które zgłoszone na rozprawie w dniu 27 marca 2013r. mogłyby wpłynąć na ostateczną treść zapadłego w sprawie wyroku. Stąd nie sposób przyjąć, iż jakiegokolwiek prawa do obrony powódki w niniejszym procesie zostały naruszone.

Sąd Apelacyjny nie znajduje również podstaw do uznania za zasadny zarzutu nie wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności związanych z zamieszkiwaniem zmarłego A. O. w budynku podlegającym rozbiórze, czy też z separacją A. O. z ówczesną żoną L. O..

Jak słusznie wskazał sąd pierwszej instancji powództwo oparte o art. 840 par. 1 pkt. 1 kpc w żadnym wypadku nie może zmierzać do ponownej merytorycznej oceny sprawy prawomocnie już osądzonej. Co oznacza, iż podstawą tego żądania nie mogą być twierdzenia, czy też zarzuty, które powinny być badane i oceniane w toku merytorycznego rozpoznania takiej sprawy.

Stawianie tez o zaniechaniu oceny jakichkolwiek okoliczności faktycznych, które winny być częścią ustaleń Sądu w procesie, w którym wydany został tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, której pozbawienia domaga się powódka, stanowi wyraz ingerencji w ustalenia, które w chwili obecnej badane już być nie mogą. W szczególności w procesie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Obszerne uzasadnienie omawianego zarzutu apelacji zawierające jedynie polemikę z ustaleniami, które legły u podstaw wydania tytułu egzekucyjnego w żadnym wypadku nie mogą stanowić podstawy przyjęcia, że świadczenie objęte tytułem nie może być egzekwowane. Wymagałoby to ponownego przeprowadzenia w istocie całego postępowania dowodowego, na które czas był w toku sprawy działowej.

Z powyższych względów za Sądem Okręgowym przyjąć należy, iż w sporze niniejszym powódka nie wykazała istnienia żadnej z przesłanek, która mogłaby uzasadniać pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w świetle art. 840 kpc.

Dlatego na mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny oddalił apelację. O kosztach postępowania w instancji odwoławczej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 kpc obciążając nimi stronę przegrywającą spór.